

Nieuwszijde

september 2010

Het CJG: een impuls voor samenwerking

Het centraal aanmeldmoment in de praktijk

De Blauwestad: waar ging het mis?

REGIOPLAN
BELEIDSONDERZOEK

Nieuwszijde

Uitgave van Regioplan Beleidsonderzoek.
Versijnt drie keer per jaar. Adreswijzigingen
en reacties kunt u mailen naar info@regioplan.nl.

Redactie Peter Krooneman, Piet Renooy, Cisly Burcksen, Yvonne Kesteloo (beeldredactie), Wietske Idema, Janneke Stouten (eindredactie)
Ontwerp en opmaak Gravis Ontwerpers bno, Nynke Visser **Drukwerk** Aeroprint **Foto's** Hollandse Hoogte en Corbis, met uitzondering van p.8 en p.11 foto Yvonne Kesteloo. De op de foto's afgebeelde personen komen niet voor in het bijbehorende artikel, tenzij anders vermeld.

Regioplan

Regioplan Beleidsonderzoek is een landelijk opererend bureau, gespecialiseerd in beleids-onderzoek en -advies. Al meer dan 25 jaar bieden wij ondersteuning bij formulering, uitvoering en evaluatie van beleid.

Onze opdrachtgevers zijn afkomstig uit verschillende overheidsgeledingen: we werken voor vrijwel alle ministeries, grote en kleinere gemeenten en provincies. Verder besteden ondernemingen, werkgevers- en werknemers-organisaties regelmatig onderzoek uit aan Regioplan. Ook mag Regioplan in toenemende mate opdrachtgevers uit het buitenland, zoals de Europese Commissie, tot haar klantenkring rekenen.

De belangrijkste thema's waarop Regioplan Beleidsonderzoek deskundigheid heeft opgebouwd, zijn arbeid, economie, onderwijs, jeugd, sociale zekerheid, zorg, integratie, criminaliteit, veiligheid, wonen en ruimte. Op onze website www.regioplan.nl vindt u meer informatie over onze organisatie, onze producten en publicaties.

Regioplan Beleidsonderzoek
Nieuwezijds Voorburgwal 35
1012 RD Amsterdam
telefoon +31 20 531 531 5
fax + 31 20 626 519 9
info@regioplan.nl
www.regioplan.nl

Inhoud

Zorg

De Amsterdamse veldwerker in actie 3

Onderwijs

Het centraal aanmeldmoment in de praktijk

Werken inkomsten

Onbeperkt aan het werk 4

Wonen

De Blauwestad: waar ging het mis? 5

Een nieuw meer, natuur en 1500 woningen in Noordoost-Groningen bleken een enorme financiële tegenvaller. Piet Renooy onderzocht hoe dit heeft kunnen gebeuren.

Jeugd

Ruimte voor de kinderen van 2025

Economie

De impact van sterke drank 6

Jeugd

Het CJG: een impuls voor samenwerking 7

CJG's bieden een opening voor intensievere samenwerking tussen de verschillende partijen in de jeugdhulpverlening. Janneke Stouten bekijkt hoe deze samenwerking in de praktijk verloopt.

Veiligheid

Op koers met het veiligheidsbeleid

Interview

Regioplanners voor het voetlicht 8

Arbeid

Gemeenten op de bres voor zzp'ers 9

Jos Mevissen deed onderzoek naar de ondersteuning die de grootste gemeenten in Nederland bieden aan zzp'ers in tijden van economische crisis. Wat gebeurt er concreet en welke knelpunten doen zich voor?

Werken inkomsten

Werken met een cliëntenraad 10

Interview

Op het snijvlak tussen politiek en bestuur 11

Gepubliceerd 12

KLIMAATNEUTRAAL Regioplan voert al jaren een milieubewust beleid. Wij kennen geen bedrijfswagens, maar maken uitsluitend gebruik van het openbaar vervoer (vooral trein, OV-fiets en waar nodig Greenwheels). Ons kantoor is zodanig gekozen dat het per trein optimaal bereikbaar is. We scheiden ons afval en zorgen voor een verantwoorde afvoer. We gebruiken FSC-papier en proberen overbodig printen zoveel mogelijk tegen te gaan. Regioplan is partner van Klimaatneutraal. Via hen participeren wij in de aanplant van bossen en de ontwikkeling van duurzame technologie. Onze bedrijfsvoering is daarmee volledig klimaatneutraal. Voor zover wij na kunnen gaan zijn wij het eerste klimaatneutrale beleidsonderzoeksbureau in Nederland!

Veldwerk Amsterdam leidt daklozen toe naar hulpverleningsinstanties

De Amsterdamse veldwerker in actie

De toeleiding van daklozen naar zorg

Contact maken, vertrouwen winnen en doorvragen.

Op deze manier probeert het team van Veldwerk Amsterdam problemen bij onder andere daklozen te signaleren en hen in zorg te krijgen. Hoe functioneert deze nieuwe organisatie? Regioplan deed onderzoek.

Nieuwe invalshoek

Veldwerk Amsterdam is een stedelijke veldwerkorganisatie met als doel het bereiken van de OGGZ-doelgroep (mensen met meervoudige problematiek op het gebied van gezondheid, verslaving, dagbesteding, inkomen en huisvesting). Met de nieuwe organisatie is een breuk met de traditionele hulpverlening gemaakt. In het verleden was het Amsterdamse veldwerk gebiedsgericht, terwijl het huidige Veldwerk Amsterdam de hele stad bedient. Professionals zagen het daarnaast voornamelijk als hun taak om een relatie met de doelgroep op te bouwen en de belangen van deze groep te behartigen. De focus van Veldwerk Amsterdam richt zich echter vooral op het snel signaleren en het aanpakken van problemen, zoals het herstellen van contact met zorginstanties. Een bijkomend doel is bestrijding van de overlast.

De straat op

Een van de taken van de veldwerkers is de OGGZ-cliënten die geen hulpverlening krijgen, toe te leiden naar zorg. Vijf veldwerkers zijn tachtig procent van hun werktijd op straat actief om de doelgroep aan te spreken en te motiveren voor hulpverlening. De enorme betrokkenheid, inzet en acties van het veldwerkteam leiden tot goede resultaten. Het regelmatig in gesprek gaan, interesse tonen, het regelen van praktische zaken zoals een uitkering, geen valse beloften doen, maar zeggen waar het op staat: het zijn verschillende manieren die veldwerkers gebruiken om de doelgroep te verleiden tot het accepteren van hulpverlening.

Professionalisering

Het aanspreken en bepalen van de zorgvraag gebeurt vooral op intuïtie en op vertrouwen. Iedere veldwerker heeft hiervoor zijn eigen methodiek ontwikkeld. Wat Veldwerk Amsterdam echter nog nodig heeft, is een professionaliseringsslag. Hiervoor heeft Regioplan aanbevelingen gedaan, zoals het vastleggen van de werkwijze zodat het werk meer overdraagbaar wordt. Als dat gebeurt, kan Veldwerk Amsterdam zich sterker profileren als een stedelijke veldwerkorganisatie.

Astrid van Osenbruggen

astrid.van.osenbruggen@regioplan.nl

Elk kind evenveel kans op plaatsing op een school in de wijk

De praktijk van het centraal aanmeldmoment

De eerste ervaringen die gemeenten opdoen met een centraal aanmeldmoment voor het basisonderwijs leiden tot veel discussie in de media. Zo bestaat er bij ouders en besturen de angst dat de gemeente teveel ingrijpt en er geen vrije schoolkeuze meer is. Maar is dit in de praktijk ook het geval?

In de eigen wijk naar school

Het ministerie van OCW wil segregatie in het basisonderwijs tegengaan en faciliteert hiervoor pilots in verschillende gemeenten. Een van de instrumenten in deze pilots is het centraal aanmeldmoment. Het uitgangspunt bij een centraal aanmeldmoment is dat kinderen in de eigen wijk naar school gaan en dat de 'witte vlucht' naar scholen in andere wijken vermindert. Bij het centraal aanmeldmoment melden ouders kinderen op een vaste leeftijd aan bij een school. Hierdoor hebben kinderen een gelijke kans op plaatsing op een school in de buurt. Ouders kunnen hun voorkeur voor één of meer scholen aangeven. Vervolgens vindt toewijzing aan de scholen plaats op basis van een aantal voorrangsregels. Bij het doorlopen van die voorrangsregels blijft de

mogelijkheid om op een school buiten de wijk geplaatst te worden.

Voordelen voor alle partijen

Uit de eerste ervaringen in Nijmegen en Deventer blijkt dat ouders zich beter oriënteren op de schoolkeuze en er meer kinderen in de eigen wijk naar school gaan. De overgrote meerderheid van de kinderen, ten minste 95 procent, krijgt een plek op de school van eerste voorkeur. Daarnaast komt een aantal voordelen naar voren. Voor ouders is er transparantie over de aanmelddatum en eerder helderheid over de plaatsing. Schoolbesturen hebben sneller duidelijkheid over de samenstelling van de instroom. Bovendien zijn er geen dubbele inschrijvingen meer. De gemeente heeft meer zicht op de leerlingenstromen en de benodigde capaciteit van scholen en kan efficiënter omgaan met onderwijshuisvestingsmiddelen.

Al met al zijn de eerste ervaringen met een centraal aanmeldmoment positief en wordt de angst van ouders en besturen vooralsnog niet bevestigd.

Marjolein Brink
marjolein.brink@regioplan.nl

Het rapport 'Tegengaan segregatie in het basisonderwijs: monitoring van de OCW-pilots' is te downloaden via www.regioplan.nl/publicaties.

Onbeperkt aan het werk

Mensen met een arbeidsbeperking hebben op dit moment weinig kansen op een reguliere baan. Een beperking hoeft werken echter niet in de weg te staan. Daarom is het ministerie van SZW vier SW-pilots 'Werken naar vermogen' gestart om werknemers met een beperking aan het werk te krijgen en te houden. Regioplan evalueert de projecten die voortkomen uit een van deze pilots.

Het doel van de pilot 'Het realiseren van meer werkplekken bij werkgevers' is het ontwikkelen en in de praktijk brengen van methoden die zorgen dat werkgevers meer werknemers met een beperking in dienst nemen. Binnen deze pilot worden ongeveer dertig projecten uitgevoerd.

De werkgevers die betrokken zijn bij de projecten doorlopen vier fasen. In de eerste fase worden werkgevers gemotiveerd om mensen met een beperking aan te nemen. Vervolgens gaan werkgevers in de tweede fase binnen hun eigen organisatie de randvoorwaarden creëren. Daarna kan de werving en aanname van werknemers met een beperking starten. Na aanname begint de vierde fase, het zorgen voor een duurzame arbeidsrelatie.

Uit de evaluatie van Regioplan moet duidelijk worden welke methoden en aanpakken goed werken om werkgevers te verleiden werknemers met een beperking in dienst te nemen. Ook moet blijken welke ondersteuning werkgevers nodig hebben bij het aanpassen van functies en bij het aannemen en begeleiden van werknemers met een beperking.

Luuk Mallee
luuk.mallee@regioplan.nl

Een nieuw stukje Groningen bleek een financiële tegenvaller

De Blauwestad: waar ging het mis?

Het leek zo'n mooi plan: een regio, Noordoost-Groningen, geteisterd door hardnekkige werkloosheid en met matige economische vooruitzichten, revitaliseren door een krachtige ingreep. In dit geval het graven van een meer, met luxe woningen en recreatie. Die impuls zou het economisch profiel van de regio veranderen en jaarlijks honderden nieuwe arbeidsplaatsen opleveren.

Publiek-private samenwerking

Dit idee krijgt in de jaren negentig van de vorige eeuw steeds meer gestalte en in 2001 sluiten provincie en drie grote bouwondernemingen een publiek-private samenwerking (PPS) om de Blauwestad te realiseren. Een groot nieuw meer, natuur en circa 1500 woningen omvatte het plan. De provincie zou het voorwerk doen, zoals het verwerven van de gronden en het aanleggen van het meer. Dat betekende een stevige investering, maar de private partijen zouden in een later stadium de kavels afnemen van de provincie en vervolgens doorverkopen aan particulieren.

Alle seinen op rood

Het probleem bleek echter die laatste schakel; er kwamen nauwelijks kopers op het project af. In 2009 waren er circa 150

in plaats van 1500 woningen verkocht. Ondertussen waren alle private partijen afgehaakt en was de provincie ineens grootgrondbezitter met een enorme financiële tegenvaller. Dat was reden voor Provinciale Staten om de Noordelijke Rekenkamer te vragen onderzoek te doen hoe dit zover heeft kunnen komen. De Rekenkamer heeft vervolgens Regioplan en bureau Rebel Group gevraagd onderdelen van het onderzoek uit te voeren. Regioplan heeft in het onderzoek vooral de vooronderstellingen op het terrein van wonen en werken en de zogenaamde grondexploitatie uitgepluisd en op hun waarde beoordeeld. Daaruit bleek al snel dat al bij de start van het project alle seinen voor wat betreft een markt voor woningen rondom het geplande meer op rood stonden; er was nauwelijks vraag naar

woningen zoals die gepland waren. En zonder de verkoop van de woningen tegen een stevige prijs, zou de gehele exploitatie in het water vallen. Aldus geschiedde.

Een eigen dynamiek

Het lijkt wel alsof grote projecten zoals de Blauwestad een eigen dynamiek kennen; eenmaal in beweging is de trein niet meer te stoppen, ondanks de rode seinen. Op een gegeven moment volgt de clash.

Piet Renooy

piet.renooy@regioplan.nl

Het eindrapport Blauwestad is te downloaden via www.noordelijkerekenkamer.nl.

Ruimte voor de kinderen van 2025

Onderwijs en sport in een nieuwe stadswijk

Inzicht in de toekomstige behoefte aan onderwijs- en sportvoorzieningen is van belang bij de projectontwikkeling van nieuwe wijken. Bevolkingsprognoses zijn hierbij een hulpmiddel, maar zeggen nog niet alles. Onderzoekers van Regioplan hebben in opdracht van een Amsterdams stadsdeel een inschatting gemaakt van de benodigde ruimte voor basisonderwijs, kinderopvang en sport in een nieuw te bouwen wijk.

In het onderzoek is gewerkt met een combinatie van gegevens. Om tot concrete cijfers over de benodigde ruimte te komen, hebben we het bestaande aanbod geïnventariseerd, prognoses gecombineerd en berekeningen uitgevoerd. Om ons een goed beeld te vormen van de huidige situatie en de ontwikkelingen in de nabije toekomst is een documentanalyse gedaan en zijn gesprekken gevoerd met sleutelinformanten uit de omgeving van de nieuwe wijk.

Door de combinatie van inhoudelijke kennis op het terrein van onderwijs, kinderopvang en onderwijshuisvesting en onze ervaring met deskresearch, bestandsbewerking en interviews konden we snel en pragmatisch inspelen op de vraag vanuit het stadsdeel. Wanneer u geïnteresseerd bent in een dergelijke vorm van maatwerkonderzoek kunt u contact opnemen met Regioplan om de mogelijkheden eens door te spreken.

Björn Dekker
bjorn.dekker@regioplan.nl

De impact van sterke drank

Wanneer je thuis een whisky drinkt of in een café een baco bestelt, sta je er waarschijnlijk niet bij stil welke economische effecten dit teweegbrengt. Echter, de productie en verkoop van sterke drank leveren wel degelijk werkgelegenheid, overheidsinkomsten en een bijdrage aan het bruto nationaal product op. In samenwerking met Ernst & Young onderzoekt Regioplan momenteel deze effecten op Europese schaal.

De opdrachtgever van de studie is CEPS, de Europese brancheorganisatie van sterkedrankproducenten. In de studie worden niet alleen de directe effecten in de sector zelf maar ook de indirecte effecten bij leveranciers, slijterijen en horeca in beschouwing genomen. Bij het onderzoek wordt gebruikgemaakt van een model waarmee Regioplan eerder de economische effecten van de Europese bierindustrie kwantificeerde en onderzoeken voor Heineken en SABMiller uitvoerde. Hieruit bleek dat er in Europa maar liefst 2,5 miljoen personen hun baan danken aan bier. Hoewel in de meeste landen de economische impact van sterke drank naar verwachting lager is dan die van bier, zijn er ook landen zoals Frankrijk waar juist de sterkedranksector zeer omvangrijk is.

Ook de gegenereerde overheidsinkomsten zullen naar verwachting aanzienlijk zijn. In Nederland bestaat bijvoorbeeld de verkoopprijs van een fles jonge jenever voor zestig procent uit btw en accijnzen.

Geerten Kruis
geerten.kruis@regioplan.nl

Het CJG: een impuls voor samenwerking

Versnipperde hulpverlening, gebrekkige samenwerking, lange wachtlijsten: het zijn bekende problemen in de jeugdgezondheidszorg. Het Centrum voor Jeugd en Gezin (CJG) is het vermeende antwoord op deze problemen. Maar werkt het in de praktijk?

Een kernwoord bij de opzet van de CJG's is samenwerking. In het ideale geval doorbreekt het CJG de verkokering in de jeugdzorg en staat een warme overdracht van cliënten centraal. Deze samenwerking gaat verder dan de directe partners van het CJG, zoals de thuiszorg, de GGD en de JGZ. De bedoeling is dat het CJG een netwerkorganisatie is van waaruit lijnen lopen naar allerlei instanties in de gemeente, bijvoorbeeld scholen en huisartsen. Regioplan deed onderzoek naar de ontwikkeling van de CJG's in tien gemeenten. Een van de vragen uit het onderzoek is of de samenwerking door de opzet van het CJG verandert en wat het effect hiervan is.

Een impuls voor samenwerking

In de meeste onderzochte CJG's zijn partners en professionals enthousiast van gestart gegaan met de opzet van het CJG. De verschillende betrokkenen merken dat het CJG een opening biedt om contact met anderen te zoeken en de samenwerking te intensiveren. Uiteraard doen zich problemen voor, zoals onderhandelingen over financiën en privacyafspraken, maar de grondtoon is positief. Professionals merken dat ze minder goed op de hoogte waren van elkaars werkwijze dan ze aanvankelijk dachten. Het samenwerken op één locatie zorgt ervoor dat men elkaar letterlijk tegen het lijf loopt, wat kennis en begrip vergroot.

Een schot in de roos?

De cruciale vraag is wat deze samenwerking nu oplevert. Is het bijvoorbeeld zo dat cliënten sneller worden geholpen en beter worden doorverwezen? Voor de meeste CJG's is het te vroeg om hier wat over te zeggen, maar in de toekomst zullen deze vragen zeker aan de orde komen. Afhankelijk van de doelen die de gemeente stelt en de fase waarin het CJG zich bevindt, kunnen dan uitspraken worden gedaan over het verloop van het proces en de bereikte resultaten. Het meten van effectiviteit roept vaak gedachten aan ingewikkelde en dure meetinstrumenten op, maar dit hoeft niet het geval te zijn. Elke gemeente kan een toetsingskader opstellen met daarin de doelen voor het CJG en indicatoren die aangeven in hoeverre dit doel is bereikt. Sommige indicatoren zijn relatief eenvoudig te meten, zoals het aantal bezoekers van een bijeenkomst. Andere zijn meer complex, zoals het meten van veranderingen in gedrag of houding bij deze bezoekers. Welk type indicatoren worden gebruikt, is een keuze van de gemeente en de partners in het CJG.

Regioplan ontwikkelt op dit moment een instrument om de effectiviteit van het CJG te meten. Wanneer u meer wilt weten over het onderzoek, de vorming van het CJG of het meten van de effectiviteit van uw eigen CJG, kunt u contact opnemen met Frank Kriek of Janneke Stouten.

Janneke Stouten
janneke.stouten@regioplan.nl

Het rapport 'De CJG-vorming begin 2010' is te downloaden via www.regioplan.nl/publicaties.

Gemeentelijk veiligheidsbeleid in beeld

Op koers met het veiligheidsbeleid

Elke gemeente in Nederland voert veiligheidsbeleid. Dat is niet altijd een makkelijke opgave. Uit verschillende evaluaties van Regioplan blijkt dat het veiligheidsbeleid op onderdelen beter kan en dat op deze onderdelen eerder bijgestuurd had kunnen worden. Een tussentijdse toets om na te gaan of het beleid op koers ligt, biedt uitkomst!

Langlopend beleid...

Veiligheidsbeleid moet zo effectief mogelijk zijn. Iedere gemeente wil de veiligheidssituatie in de gemeente handhaven of, nog liever, verbeteren. Het is jammer dat dergelijke verbeterpunten pas aan het licht komen bij een evaluatie na een uitvoeringsperiode van vier of soms zelfs acht jaar. Dan is bijsturen niet meer mogelijk.

... vraagt om een tussentijdse beoordeling

Regioplan Beleidsonderzoek heeft een instrument ontwikkeld, waarmee we voor gemeenten in een korte tijd en tegen beperkte kosten het veiligheidsbeleid kunnen inventariseren. Met het instrument beoordelen we acht verschillende aspecten ten aanzien van de opzet, uitvoering en resultaten van het beleid. En niet alleen van papier, ook ambtenaren, bestuurders en externe veiligheidspartners worden geraadpleegd. Nadrukkelijk werken wij aan de beoordeling, en niet de veroordeling, van het veiligheidsbeleid. We gaan op zoek naar aanknopingspunten voor eventuele verbeterlagen en verwoorden deze in een heldere onderzoeks- en adviesrapportage. Op deze manier blijft de gemeente op koers met het veiligheidsbeleid!

Joost van den Tillaart
joost.van.den.tillaart@regioplan.nl

Bent u ook op zoek naar een manier om de opzet, uitvoering en de resultaten van uw (integrale) veiligheidsbeleid in beeld te brengen, om zo vast te kunnen stellen of uw veiligheidsbeleid op koers ligt? Neem dan contact met ons op of kijk op de website.

Regioplanners voor het voetlicht

Hij is jong, dolenthousiast en collega's komen graag bij hem langs voor een kopje Senseo. Maak kennis met Joost van den Tillaart, sinds anderhalf jaar onderzoeker op het gebied van criminaliteit en veiligheid.

Het doorlichten van het veiligheidsbeleid van gemeenten is een van de vele onderwerpen waar Joost zich mee bezighoudt bij Regioplan. Ook het evalueren van politieregistraties en de aanpak van jongerenoverlast zijn thema's waar Joost inmiddels helemaal in thuis is.

“Door te werken op meerdere thema's kan ik me snel inhoudelijk ontwikkelen en kan ik steeds beter meepraten over deze onderwerpen.” Het opbouwen van expertise op verschillende terreinen is precies wat Joost het meest aanspreekt bij Regioplan. Daarnaast voelt hij zich helemaal op zijn plek, omdat zijn werk gericht is op het veranderen van beleid. “Het is leuk om te zien dat je eigen projecten hebben bijgedragen aan beter beleid.” Ook de manier van samenwerken vindt Joost erg prettig. “Ik krijg als onderzoeker alle ruimte en vrijheid om mee te denken over allerlei thema's.”

De sfeer en de goede band met zijn collega's zijn voor Joost heel belangrijk. “We zitten midden in het centrum, dus na het werk duik ik regelmatig met collega's de kroeg in!”

Eva van Cooten
eva.van.cooten@regioplan.nl

Meer vraag naar ondersteuning door economische crisis

Gemeenten op de bres voor zzp'ers

De economische crisis maakt zzp'ers extra kwetsbaar. In 2009 zijn gemeenten en sociale partners de Gezamenlijke Aanpak Arbeidsmarkt overeengekomen. Deze aanpak is er onder andere om zzp'ers in tijden van crisis te ondersteunen. Regioplan onderzocht wat er concreet gebeurt.

Regioplan heeft in opdracht van de RWI begin 2010 geïnventariseerd welke ondersteuning de grootste gemeenten in Nederland de zzp'ers bieden. De middelen die gemeenten daarvoor hebben, zijn specifieke uitkeringen, zoals het Besluit bijstandverlening zelfstandigen (BBZ). Daarnaast zijn er ondersteuningsmogelijkheden als schuldhulpverlening, borgstelling en microkrediet, maar ook voorlichting en netwerkbijeenkomsten.

Hulp geboden

Hoewel het beeld per gemeente wel verschilt, bleek dat de crisis heeft geleid tot een toenemende vraag naar ondersteuning. De meeste gemeenten hebben de beleidsvrijheid die wet- en regelgeving hen biedt dan ook benut om zelfstandigen waar mogelijk te ondersteunen. Dit uit zich bijvoorbeeld in: het vergroten van de toegankelijkheid en bekendheid van ondersteuningsmogelijkheden, een meer coulante toetsing op het vlak van de levensvatbaarheidstoets en het uren criterium,

het soepeler omgaan met regelingen voor het terugbetalen van krediet of om het toepassen van diverse werkwijzen om het aanvraagproces te versnellen. Ook hebben gemeenten hun beleid en het bereik daarvan versterkt door samenwerking met derden, zoals Kamers van Koophandel, ondernemersverenigingen, banken en UWV-werkpleinen.

Knelpunten in de dienstverlening

Er doen zich ook knelpunten voor bij het ondersteunen van zzp'ers. Gemeenten blijken zzp'ers over het algemeen niet als een aparte doelgroep te zien. Zij behandelen hen als alle andere zelfstandige ondernemers die bij hen aankloppen voor hulp. Bij veel gemeenten ontbreekt het nog aan een goed beeld van de populatie zzp'ers. Ook is de samenwerking tussen afdelingen SZ en EZ binnen gemeenten over het algemeen beperkt en is het BBZ volgens gemeenten te weinig toegepast op de praktijk van het ondernemerschap. Dit laatste uit zich volgens gemeenten bijvoorbeeld in het feit dat het inkomen van een partner van een zelfstandige meebepalend is voor het recht op BBZ, waardoor een groep geen recht op ondersteuning kan doen gelden.

Jos Mevissen
jos.mevissen@regioplan.nl

Het rapport 'Ondersteuning van zzp'ers door gemeenten, situatie begin 2010' is te downloaden via www.rwi.nl en via www.regioplan.nl/publicaties.

Werken met een cliëntenraad

Scan cliëntenparticipatie voor sociale diensten

Cliëntenparticipatie helpt sociale diensten om de positie van de klant centraal te stellen. Veel sociale diensten hebben daarom een cliëntenraad ingesteld. Maar wat levert dit op?

Huidig resultaat als startpunt

Om te kunnen beoordelen hoe een cliëntenraad functioneert en wat beter kan, heeft de Landelijke Cliëntenraad door Regioplan en de Woonbond een meetinstrument (scan) laten ontwikkelen. Het startpunt bij de uitvoering van een scan is het oordeel van sociale diensten en cliëntenraden over de resultaten van de huidige samenwerking. Hoe tevreden is de cliëntenraad over wat de sociale dienst doet met de inbreng van de raad? En hoe tevreden is de sociale dienst over wat het werken met de cliëntenraad oplevert? Op basis van de antwoorden op deze twee vragen zoekt de scan naar aanknopingspunten voor verbetering aan de hand van nieuw opgestelde kwaliteitsnormen. Deze normen hebben onder meer betrekking op de organisatie van de cliëntenraad, de facilitering van de raad door de sociale dienst en onderlinge procedureafspraken. We hebben de normen ontwikkeld in samenwerking met (cliënt) vertegenwoordigers van sociale diensten, UWV en de Sociale Verzekeringsbank.

Direct uitvoerbare adviezen

We testten de scan bij drie sociale diensten en leverden op basis daarvan adviezen op een concreet niveau. De meeste adviezen zijn

sterk afhankelijk van de specifieke situatie bij een sociale dienst en de bijbehorende cliëntenraad. We adviseerden bijvoorbeeld een cliëntenraad met een te hoge werkdruk om een werkplan op te stellen en daarin keuzes te maken. Hiermee is duidelijk wat de raad kan oppakken. Een sociale dienst kreeg het advies om concrete afspraken te maken over het aanleveren van stukken aan de cliëntenraad. Deze raad kon zich onvoldoende voorbereiden op vergaderingen, omdat men de stukken te laat ontving. Meerdere sociale diensten en cliëntenraden adviseerden we een geschillenprocedure op te stellen, omdat je daar niet mee moet wachten totdat er een geschil optreedt.

Joris Timmerman

joris.timmerman@regioplan.nl

Het rapport 'Kwaliteit cliëntenparticipatie meetbaar maken' is te downloaden via www.regioplan.nl/publicaties. De folder over het uitvoeren van een scan in uw eigen gemeente kunt u aanvragen bij Joris Timmerman.

Op het snijvlak tussen politiek en bestuur

Interview

In het scala aan onderzoeken dat Regioplan uitvoert, is rekenkameronderzoek een bijzondere variant. Meer nog dan bij andere vormen van onderzoek is transparantie van belang. Onderzoeker Katrien de Vaan vertelt wat haar aanspreekt in rekenkameronderzoek en welke ontwikkelingen er op dit gebied spelen.

“Bij rekenkameronderzoek zit je middenin het politiek-bestuurlijke spanningsveld van de gemeente, waarin het politieke karakter van het bestuur samenkomt met het beleid en de uitvoering daarvan” vertelt Katrien. Zij is een van de onderzoekers binnen Regioplan die onderzoek voor rekenkamers en rekenkamercommissies doen. “Het bestuurlijke proces moet efficiënt verlopen, maar in de politiek gelden andere prioriteiten. Politieke besluitvorming is niet per se efficiënte besluitvorming.”

Sinds de dualisering van het lokaal bestuur in 2002 zijn er provinciale en lokale rekenkamers, die de doelmatigheid, doeltreffendheid en rechtmatigheid van het beleid en de besteding van gemeenschapsgeld in de gaten moeten houden. “Door de gevoelige context van rekenkameronderzoek is transparantie erg belangrijk. Daarom maken rekenkamers het toetsende karakter vaak heel expliciet. Op die manier kan altijd goed worden nagegaan hoe conclusies tot stand zijn gekomen,” legt Katrien uit.

Creatieve aanpak

Het bijzondere aan rekenkameronderzoek is dat ondanks het expliciete normenkader soms juist inventiviteit vereist is. Onlangs voerde Regioplan bijvoorbeeld een rekenkameronderzoek uit naar veilig uitgaan. “Op dit thema bleek dat het beleid niet meetbaar was geformuleerd,” vertelt Katrien. “In het verleden kwam het voor dat een rekenkameronderzoek hier strandde, omdat men er dan van uitging dat het resultaat van het beleid niet te meten was. Je kunt echter ook achteraf reconstrueren wat de bedoeling van het beleid is geweest en dát dan gaan meten. Dat hebben we uiteindelijk in die gemeente gedaan. Zo konden we toch iets zeggen over hoe het daar staat met de veiligheid in het uitgaansleven. De uitdaging in zo’n situatie is om heel creatief te zijn en tóch, als beleid niet goed in elkaar zit, meer te doen dan dat alleen maar te constateren. De uitdaging voor rekenkamers is om bij de kern te blijven: goed en creatief onderzoek doen en op die manier resultaten boeken die ertoe doen.”

“De uitdaging is goed creatief onderzoek met resultaten die ertoe doen”

Nieuwe thema's

Invallende heeft Regioplan veel ervaring met rekenkameronderzoek, waardoor steeds gemakkelijker een match gemaakt kan worden met de uitgebreide expertise op bepaalde thema's. Een ideale situatie volgens Katrien. Onderzochten rekenkamers aan het begin van hun bestaan vrij abstracte thema's, zoals subsidiebeleid, handavingsbeleid en de opbouw van de gemeentebegroting, sinds een aantal jaren is een verschuiving zichtbaar richting meer inhoudelijke beleidsthema's. Katrien verwacht dat de aandacht van rekenkamers de komende jaren uit zal gaan naar een aantal veelbesproken aandachtsgebieden. “Je ziet de aandacht voor veiligheid bij rekenkamers toenemen. Het is een heel relevant onderwerp, dat maatschappelijk veel aandacht krijgt. Bovendien komen steeds meer taken op dit gebied bij gemeenten te liggen. De Wet maatschappelijke ondersteuning is ook zo'n onderwerp dat je steeds vaker ziet langskomen. Een ander veelvoorkomend thema is re-integratie.”

Meerwaarde

Volgens Katrien is de positie van rekenkamers nog in beweging. “Hun positie van onafhankelijke toetser is niet overal vanzelfsprekend. In sommige gemeenten moet de rekenkamer zijn plek nog echt veroveren. Gemeenteraden hebben baat bij een sterke rekenkamerfunctie. Zo houden ze hun kritisch vermogen; dat is waar de meerwaarde van een sterke rekenkamer ligt.”

Cisly Burcksen

cisly.burcksen@regioplan.nl

Meer informatie over rekenkameronderzoek is te vinden op www.regioplan.nl/pagina/rekenkamers.

Gepubliceerd

Hieronder vindt u een selectie van recent verschenen publicaties. Voor een compleet overzicht, zie www.regioplan.nl/publicaties. De beschreven publicaties zijn hier als pdf-bestand te downloaden.

Monitor capaciteit kinderopvang 2008-2011; capaciteitsgegevens in het jaar 2009

Op verzoek van het Netwerkbureau Kinderopvang brengt Regioplan in de periode 2008-2011 jaarlijks de landelijke capaciteit aan dagopvang en buitenschoolse opvang in kaart. Uit dit rapport, waarin de cijfers over 2009 worden gepresenteerd, blijkt dat de groei van de capaciteit in 2009 onverminderd doorgaat. De buitenschoolse opvang groeide daarbij sterker dan de dagopvang en de sterkste groei zit bij gemeenten kleiner dan 10.000 inwoners.

Arbeid in crisis?

De stichting Nederlandse ArbeidsmarktDag (een samenwerkingsverband van Regioplan en AIAS) organiseerde in oktober 2009 een arbeidsmarktconferentie samen met Tijdschrift voor Arbeidsmarktvraagstukken. Deze conferentie stond in het teken van de uitdagingen voor de arbeidsmarkt in tijden van economische crisis en vergrijzing. In het boek 'Arbeid in crisis?' is een selectie van bijdragen aan deze dag gebundeld. De reader is verkrijgbaar via Boom Lemma uitgevers (ISBN 978-90-5931-565-5).

Evaluatie regionale zorgpilots: de instroom van allochtone vrouwen in de zorg

Om knelpunten in de personeelsvoorziening in de zorg op te lossen en tegelijkertijd de arbeidsparticipatie van allochtone vrouwen te bevorderen, heeft het ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport acht pilots gefinancierd. Deze pilots zijn gericht op de instroom van allochtone vrouwen in de zorg. Regioplan heeft deze projecten gedurende twee jaar begeleid en gemonitord. In het rapport worden de opzet, opbrengsten, knelpunten en succesfactoren van de acht pilots beschreven.

Pionieren in West, achttien jaar stedelijke vernieuwing in het Zuidwest Kwadrant

De stedelijke vernieuwing in het Zuidwest Kwadrant nadert de eindfase. Deze wijk in Osdorp werd bij de start van de vernieuwing van de Westelijke Tuinsteden aangewezen als pilotproject en kent vanaf de voorbereidingen, die startten in 1993, tot het heden een enerverende geschiedenis. Dit was reden voor het stadsdeel Osdorp en een aantal woningcorporaties om Regioplan te vragen het verleden te reconstrueren via interviews met betrokkenen en via bronnenonderzoek. Het resultaat is een luxe vormgegeven boek dat niet alleen boeiend is om te lezen, maar ook leerzaam is voor professionals die bij vernieuwingsprojecten betrokken zijn.

Pabogediplomeerden in het voortgezet onderwijs Sinds 1 augustus 2006 hebben nieuw afgestudeerde pabogediplomeerden, als gevolg van de Wet BIO, geen bevoegdheid meer om in een deel van het voortgezet onderwijs te werken en kunnen ze er alleen nog aan de slag als zij-instromer. Uit eerder onderzoek is al bekend geworden dat dit voor sommige scholen een probleem is. De grootte van het probleem was echter nog niet bekend. Het Sectorbestuur Onderwijsarbeidsmarkt (SBO) heeft Regioplan Beleidsonderzoek daarom gevraagd onderzoek te doen naar de mate waarin scholen pabogediplomeerden inzetten en in hoeverre ze recent afgestudeerde (en dus onbevoegde) pabogediplomeerden inzetten.

Werken volgens de methode; procesevaluatie Handboek Methode Jeugdreclassering' Sinds eind 2007 werken de instellingen die in Nederland jeugdreclassering verzorgen volgens een nieuwe methodiek. Deze methodiek is vastgelegd in het Handboek Methode Jeugdreclassering en moet bijdragen aan meer uniforme begeleidingstrajecten en tegelijkertijd een bewezen effectieve begeleiding van jeugdige delinquenten. Het uiteindelijke doel is om er voor te zorgen dat deze jongeren minder snel recidiveren. In opdracht van het WODC (ministerie van Justitie) evalueerde Regioplan het gebruik van het 'Handboek Methode Jeugdreclassering'.